

Motion till riksdagen

1989/90:Jo226

av Marianne Jönsson och Agne Hansson (båda c)

Jordbruksnäringen i Kalmar län

Jord- och skogsbruk har en fundamental betydelse för Kalmar län. Detta har dokumenterats i ett flertal utredningar. Enligt en utredning som LUI (lantbrukets utredningsinstitut) gjorde för några år sedan sysselsätts ca 11 000 personer eller 9,6 % av de yrkesarbetande i dessa areella näringar. Lägger man till indirekt eller s.k. inducerande sysselsättning nar man en samlad sysselsättningseffekt av 33 %.

Skogs- och livsmedelsindustrins andel av hela industriproduktionen utgör 36 % i Kalmar län mot 22 % för hela riket. Som jämförelse ma nämnas att 50 % av de industrissysselsatta inom Mörbylånga kommun består av anställda inom livsmedelsindustrin. Då utgör de anställda vid Sockerbruket i Mörbylånga 37 % härav.

Jordbruket med vidareförädling är därför en basnäring i länet. Åtgärder som begränsar förutsättningarna för ett framtida jordbruk far direkt konsekvenser för övriga näringar.

Regionalpolitisk betydelse

Lantbruket och landsbygdens intressen är oupplösligt förenade med varandra. Bonden och dennes familj är ryggraden i länets landsbygd, där lantbruket är kärnan i landsbygdens närings- och samhällsliv.

Det öppna landskapet som jordbruket skapar genom odling och djurhållning är en förutsättning för annat näringsliv och bebyggelse på landsbygden. För att uppnå de landsbygdsmål som samhället vittnat om i bl.a. Hela Sverige ska leva-kampanjen måste sådana beslut fattas på jordbruks-, energi- och miljöpolitikens område att dessa blir verklighet och inte bara tomma ord.

Utvecklingen hittills i länet

I Kalmar län fanns 1951 12 160 jordbruksföretag och 1988 4 519. Den senaste 25-årsperioden har utvecklingen gått särskilt snabbt. Antalet jordbruksföretag har halverats. Värst drabbad bland länets kommuner är Emmaboda i södra länsdelen, där två tredjedelar av jordbruksföretagen försvunnit under denna tidsperiod.

Konsekvenser av en avreglering

Lantbruksnämnden i Kalmar län har låtit göra en konsekvensanalys med underlag av en rapport från SLU (Sveriges lantbruksuniversitet). Denna visar på ett inkomstbortfall för lantbruket i länet upp emot 204 milj. kr. fördelat på de 4 500 jordbruksföretag som finns i Kalmar län. Bryter man ner det per företag visar det på en genomsnittsförlust av 59 000 kr för företagen i Västerviks kommun och 82 000 kr. i Mörbylånga kommun (51 000 kr. om sockerbruket och sockerbetsodlingen får vara kvar). Utöver vad denna inkomstminskning innebär för den enskilde jordbrukaren, skall läggas ökade kostnader för miljöanläggningar, kostnader för anpassning till den nya djurskyddslagen samt skatteomläggning genom ny lagstiftning. Lantbruksnämnden i Kalmar län redovisar också konsekvenserna vid en avreglering för mjölkproduktionen vars betydelse för jordbruket i länet är oerhört stor.

Bara minskade intäkter för mjölken innebär exempelvis i Västervik 8 milj. kr. och i Borgholm 10 milj. kr. där inkomstbortfallet kan bli så stort som 1 200 kg per ko och år.

Sockerbetsodlingen

Sockerbetsodlingen är ett mycket viktigt inslag i jordbruket på Öland och sydöstra delarna av fastlandet. I länet finns 490 odlare med en medelareal av ca 8 ha. Närmare en tredjedel av företagen på Öland bedriver sockerbetsodling. I det perspektivet vore en nedläggning av sockerbruket, nedtrappning av gränsskyddet osv en mycket svår påfrestning för berörda lantbruk.

Sockerbrukets betydelse för regionen och särskilt näringslivet på Öland har dokumenterats i många utredningar, framför allt från länsstyrelsens regionalpolitiska enhet. Tidigare beslut att ö-bruken skulle bevaras har medfört att odlarna gjort omfattande reinvesteringar i maskiner och anläggningar.

Stora ansträngningar görs i dag för att finna alternativa grödor. Sockerbetorna torde vara en unik tillgång härvidlag som dessutom har avsättning inom landet.

Vi har för avsikt att återkomma till sockerbetsodlingen och verksamheten vid sockerbruket i Mörbylånga i en gemensam fempartimotion från länets riksdagsmän.

Fabrikspotatis

Fabrikspotatis utgör också ett viktigt inslag i länets odlade areal. Odlingen förekommer mest runt Hagbyån söder om Kalmar men finns också på Öland, där avkastningen är mycket hög. Nuvarande areal för fabrikspotatis är en nödvändig resurs för att öka matpotatisarealen vid avspärning. Odlingar ger större variation i grödval och är positiv ur landskapsbildssynpunkt.

Mjölken

Mjölkproduktionen är ryggraden i skogs- och mellanbygderna och på Öland där den sker vid sidan av sockerbetsodlingen. Betodlingen ger biprodukter i form av betmassa och betblast. Detta är ett värdefullt tillskott till animalie-

produktionen. Mjölproduktionen skulle drabbas särskilt hårt vid en avreglering. De prissänkningar som skulle bli följden härav skulle innebära förluster för jordbrukarna i en storleksordning motsvarande närmare 3 miljarder i södra Sveriges skogs- och mellanbygder dit Kalmar läns inlandskommuner hör. Beräkningarna är gjorda av SLU (Sveriges lantbruksuniversitet).

Mjölken kommer att behandlas av oss i en särskild motion.

Får

I det här sammanhanget måste fårens särställning som landskapsvårdare framhållas. Fåren har särskilt stor betydelse på Öland. Fåren är överlägsna slårjare och mycket värdefulla för det öppna landskapet.

Lammköttet produceras till 90 % på vallfoder (grovfoder och bete). Näringen har således stor betydelse för naturvård och landsbygdsutveckling.

Det svenska lammköttet håller hög kvalitet till skillnad från lammkött i vissa andra länder som vi importerar från. Det svenska lammköttet är garanterat fritt från antibiotika.

Åtgärder för ett bevarat jordbruk och en levande landsbygd i Kalmar län

- Gränsskyddet måste bibehållas så att den inhemska livsmedelsproduktionen tryggas fullt ut. I Kalmar län med stor areal sockerbetor, fabrikspotatis och grönsaker är detta av största vikt.
- Omställningstiden måste vara så lång att jordbrukarna får tillräcklig tid att ställa om produktionen.
- Samhället måste under omställningsperioden, särskilt om det dröjer att uppnå lönsamhet i bioenergiproduktionen, ta ett betydande ekonomiskt ansvar för att jordbruksareal överförs till produktion för andra ändamål.
- Det är ett absolut krav att den framtida jordbruks- och energipolitiken samordnas. Skatter och miljöavgifter på fossila bränslen ska styra över till användning av förnyelsebar energi. Bioenergin är nyckeln till den framtida energianvändningen. Dess betydelse i den framtida energibalansen är synnerligen viktig. I Kalmar län kommer framför allt en ökad användning av skogsråvara att stå i främsta rummet. Energiproduktion på åkermark måste vid sidan härav utvecklas. Bioenergens överlägsna miljöfördelar även gentemot naturgasen måste framhåvas i planeringen hos kommuner och länsorgan.
- En förenklad mjölkreglering är en förutsättning för en framtid för länets mjölkproducenter men också för Ölandsmejeriet och de mindre mejerierna i norra länet. Bara i Vimmerby finns tre mejerier. Utan styrmedel finns det helt enkelt inte möjlighet att behålla korna kvar i dessa områden.

Hemställen

Mot. 1989/90

Jo226

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbruket i Kalmar län.

Stockholm den 25 januari 1990

Marianne Jönsson (c)

Agne Hansson (c)